

Från Godtemplarhuset till Röstånga Bygdegård

“Vill du våga en dust mot den härjande makt, som sen hävdernas morgon har elände bragt. Så inleddes den kampsång för nykterhet, som åter genljöd i det gamla Godtemplarhusets lokaler vid 100-årsjubileet 2005. Det var föreningarna Tibbe och Svingarna som vid tillfället bjöd på en liten jubileumskavalkad i det som de senaste två decennierna varit Röstånga Bygdegård.

Som Godtemplarelokal hade dock huset redan 1905 en 20-årig historia bakom sig, innan det efter en flyttning återuppstod på sin nuvarande plats vid Humlebäck i Kolema. Dessförinnan hade det legat uppe till höger om infarten till Nackarpsdalen. Bakgrunden var att supandet i trakten hade tilltagit i oroväckande mån på 1880-talet. Som exempel kan nämnas att mjölkakuskarna hade så många skickebud till Spritbolaget, att de försummade sina ordinarie sysslor. Lantbrukaren Christian Månsson i Kolema var en beläst man, som kände till IOGT. Det var en rörelse som, startat i USA 1852. Den krävde helnykterhet av sina medlemmar men verkade också för demokrati, fred och jämlikhet mellan alla människor. Nu satte hr Månsson igång en nykterhetskampanj i Röstånga. Den 28 mars 1884 bildades här Godtemplarlogen “Hemets Trefnad”. Sen gick grundaren själv hastigt bort. Snickaren Christoffer Simonsson förde kampen vidare. Sammanträdena hölls en tid på hans vindrum men flyttades därefter till folkskolan. En stilig fana tillverkades och man marscherade i kolonner med hornmusik i tåten till möten i Nackarpsdalen. Där manade inkallade föredragshållare deltagarna till sammanhållning och kamp: “Takt, takt, hållen takten, det gör mer än halva makten ...” sjöng man bl. a.

Snart insåg man att tillgång till en möteslokal för ungdomarna skulle kunna bli ett verksamt

medel mot fördärvet. Simonsson lierade sig med skollärare Jöns Andersson. De hoppades på ekonomiskt stöd från godsägare Hallenborg uppe på Nackarp. Här fick man välkommet bistånd av dennes dotter Tilda, som bl. a. älskade att dansa. Hon förberedde sin pappa och därefter kunde Simonsson lägga fram sina planer. Hallenborg var välvillig. I ett gåvobrev uttryckte han sin önskan “att på egen bekostnad för härvarande Godtemplareloge låta uppföra ett ordenshus, vars inredning och storlek jag vill att ordensmedlemmarna själva äga rätt att bestämma.” Man ritade ett rymligt, timrat hus med stor möteslokal och två bostadslägenheter. Byggnadens yttermått skulle bli 27 x 10 m. Tomtplats och material ställdes till medlemmarnas förfogande. Arbetsinsatsen svarade de själva för, eldade av sina egna kampsånger: “Kom alla systrar, bröder, från öster, norr och söder, kom även ifrån Blinkarp och Duveskog i väst! Vi gamla mönster bryta och vänskapsbanden knyta. I glädje och i gamman vi ställa upp till fest.” Man höll ett ståtligt rese-gille och när man spelade upp till dans, strömmade traktens ungdomar till.

Enligt kontraktet med Nackarp skulle logen få disponera huset utan avgifter i 20 år. Dock

Röstångagården skymtar här till vänster uppe i backen, vid infarten till Nackarpsdalen. I bakgrundens mitt ses gamla Nackarp och närmast t.h. den festsmyckade stationsbyggnaden. Fotot är taget 1893, då prins Carl (under parasollen) som nyutnämnd major vid Kongl. Lifgardet till häst avlägger ett besök på orten.

visade det sig att lokalens geografiska placering inte varit särskilt välbetänkt. Herrskapet på Nackarp tröttnade till slut på allt stöj och sade upp kontraktet. Då åtog sig byggmästare Nils Jönsson att flytta hela huset till den nuvarande tomten i Kolema, på andra sidan järnvägen och Humlebäck. En gedigen grund av gråsten murades upp i det gamla grustaget, som uppstått vid anläggningen av bangården 1892. Därefter kunde överflyttningen av den timrade överbyggnaden ske i sektioner, till en kostnad av totalt 8000 kr. År 1905 blev det invigning på den nya platsen. Fest och jubel uteslöt inte att verksamheten hade en allvarlig inriktning. Stadgarna krävde att den som återföll i fördärvliga dryckesvanor

fick göra avbön inför mötet, med risk att annars bli utesluten ur gemenskapen. Man startade studiecirklar, beviljades statsbidrag och inköpte litteratur med ambitionen att höja folkbildningen. Den 2 november 1924 beslöts om fria lån ur biblioteket mot en årlig avgift på en krona. Samtidigt beslöts om ny glasruta och lås på bokskåpet. 1920-talets filmförevisningar var ett uppskattat inslag. Äldre Röstångabor minns ännu att "Helan och Halvan" hörde till repertoaren. Skomakare Sven Olsson skötte filmapparaten och eskapaderna på filmduken beledsagades av biografmusik, utförd av familjen Berndtsson från Skärälid. På 1940-talet kom scoutrörelsen in i bilden och 1971 blev NSF Scoutkår Söderåsen formell ägare till fastigheten. Man avgav sina löften, fick uniform, åkte på läger, sjöng visor, gjorde knoppar samt lärde sig matlagning, sjukvård och överlevnad på hajk i vildmark. År 1991 tog så föreningarna Tibbe och Svingarna över huset och bildade Röstånga Bygdegårdsförening.

Georg Welin

Källor: Protokollsböcker och kassaböcker från Godtemplarlogen "Hemmets Trefnad", Röstånga skola

Foto i Röstångagårdens arkiv

